

Handläggare
Linda Lantz
Telefon: 0850801500

Till
Rinkeby- Kista stadsdelsförvaltning
2022-02-24

Färdplan för äldreomsorgens utveckling

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat förslag till Färdplan för äldreomsorgens utveckling. Stockholm ska ha en tillgänglig äldreomsorg med hög kvalitet som präglas av respekt för den enskildes behov och önskemål. I samband med pandemin har det i utvärderingar och analyser, från såväl nationellt som kommunalt håll, blivit tydligt att det finns ett behov av samlad utveckling av verksamheten.

Färdplanen avses utgöra ett ramverk för att uppnå målet om att i Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande.

Förvaltningen ser behov av vissa förtydliganden och kompletteringar i den remitterade färdplanen. Förvaltningen önskar bland annat tydligare visioner gällande behovet av att påskynda stadens utveckling avseende digitalisering och användandet av tekniska lösningar. Arbetet bör ske samlat med en och samma huvudman för stadens stadsdelsförvaltningar. Förvaltningen menar att det skulle ge såväl kvalitativa, personella och ekonomiska vinster i att samla digitaliseringsarbetet att ske övergripande för hela staden. Ett annat exempel på behov av komplettering som behöver säkerställas är risk- och kontinuitetsplaner för eventuella driftstopp i stadens digitala system så som exempelvis trygghetslarm.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning
Äldre, funktionsnedsatta och socialpsykiatri

Borgarfjordsgatan 14
Box 7049
164 07 Kista
Växel 08-508 01 000
Fax
rinkeby-kista@stockholm.se
<https://start.stockholm/om-stockholms-stad/organisation/stadsdel>

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat förslag till Färdplan för äldreomsorgens utveckling. Färdplanen har tagits fram av stadsledningskontoret i samarbete med äldreförvaltningen.

Stockholm ska ha en tillgänglig äldreomsorg med hög kvalitet som präglas av respekt för den enskildes behov och önskemål. I

samband med pandemin har det i utvärderingar och analyser, från såväl nationellt som kommunalt håll, blivit tydligt att det finns ett behov av samlad utveckling av verksamheten.

Coronakommissionen konstaterade i sitt första delbetänkande att äldreomsorgen stod oförberedd och illa rustad när pandemin slog till och att detta bottnade i strukturella brister. Stadens egen fördjupade analys av äldreomsorgen under pandemin ger stöd åt flera av Coronakommissionens slutsatser och pekar bland annat på behovet av personal med god utbildning och kompetens samt vikten av en väl fungerande samverkan mellan huvudmän kring hälso- och sjukvården.

Utvecklingen av äldreomsorgen är ett område som inte bara rör erfarenheter från pandemin. Flera reformer och utvecklingsinitiativ är pågående sedan tidigare men behovet har efter pandemin blivit än mer tydligt och förändringstrycket på verksamheten har förstärkts. Nationellt pågår ett antal statliga utredningar kring äldreomsorgens förutsättningar och det pågår parallellt en omställning av hälso- och sjukvården i landet mot en god och nära vård med individen i fokus.

Kommunstyrelsen har under 2021 haft i uppdrag att tillsammans med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna bedriva ett strategiskt utvecklingsarbete kring personal- och kompetensförsörjning inom äldreomsorgen. Personal- och kompetensförsörjning utgör en central komponent i det strategiska utvecklingsarbetet och bilagd rapport se bilaga 2 med tillhörande handlingsplan utgör ett komplement till färdplanen.

Ärendet

Stadsledningskontoret föreslår den remitterade färdplanen för det strategiska utvecklingsarbetet inom äldreomsorgen. Färdplanen ska ses som ett ramverk för pågående och kommande utvecklingsarbete inom verksamhetsområdet. Ett strukturerat och långsiktigt utvecklingsarbete ska bedrivas i hela staden, som ger verksamheten ett tydligt uppdrag och innehåll oavsett driftform eller utförare.

Färdplanen avses utgöra ett ramverk som ska stödja stadens nämnder i att uppnå målet om att i Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande. Färdplanen utgör också en långsiktig strategi för att omhänderta strukturella utmaningar som identifierats i analyser och utvärderingar av hanteringen av pandemin till följd av covid-19.

Det strategiska utvecklingsarbetet tar sikte på:

- ändamålsenlig styrning och organisation
- personal med rätt kompetens och bra arbetsförhållanden

- säkerställa grunduppdraget
- en kvalitativ och värdig omsorg med ett gott bemötande

Färdplanen, som återfinns i sin helhet i bilaga 1, är uppbyggd av ovan nämnda rubriker. Under respektive rubrik är ett antal centrala behov specificerade. Färdplanen innehåller pågående statliga initiativ som adresserar behoven, exempelvis statliga utredningar, lagförslag och statsbidrag, samt redan pågående arbete i staden. Detta ska utgöra stöd för organisationen att orientera sig och få en överskådlig bild av de olika utvecklingsinitiativ som redan idag är pågående inom området.

För de respektive behoven lyfts ett antal frågor och områden som staden behöver arbeta vidare med. Ett antal av dessa initiativ återfinns som konkreta uppdrag och aktiviteter i budget 2022. Andra är mer långsiktiga till sin karaktär. Utvecklingsområdena är tidsatta efter en grov kategorisering med kort sikt (färdigställs inom ett år), medellång sikt (färdigställs inom två till tre år), lång sikt (färdigställs om mer än tre år) samt löpande arbete. Färdplanen samt den tillhörande rapporten om kompetensutvecklingsinsatser vilken återfinns i sin helhet i bilaga 2, avses ersätta det förslag till handlingsplan för legitimerad personal som äldrenämnden tidigare beslutat om utifrån ett budgetuppdrag 2020.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen äldre, funktionsnedsättning och socialpsykiatri.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till förslaget för Färdplan för äldreomsorgens utveckling men ser behov av förtydliganden och kompletteringar.

Förvaltningen ser behov av att ännu tydligare i färdplanen samla alla de olika vägledande dokument som de senaste åren tillkommit och sätter riktningen för det framtida arbetet inom äldreomsorgen. Detta då vägledningar, rekommendationer och uppdrag kommer från olika håll vilket riskerar att de konkurrerar med varandra istället för att komplettera varandra. Detta leder till olika prioriteringar och tolkningar inom staden. Det gäller till exempel Äldrevänlig stad, Agenda 2030, VISION 2025, olika regeringsuppdrag, SKR:s, IVO:s och socialstyrelsens senaste rapporter utifrån Coronapandemin och andra omvärldsfaktorer, statliga utredningar, lagförslag och de olika statsbidragen med sina inriktningar, regeringsuppdrag/översyn, förändringar i regionen och kommunens samverkan och ansvarsfördelning avseende HSL-

ansvar inom äldreomsorgen o.s.v. God och Nära vård är ett omfattande regeringsuppdrag vars inriktning och uppdrag behöver säkerställas i färdplanen. Färdplanen saknar även en skrivning gällande hur äldre ska ges möjlighet till inflytande och delaktighet i processerna för att kunna medverka till utveckling utifrån befintliga och framtida krav på äldreomsorgen. Förvaltningen ser behov av att färdplanen kompletteras med en tydlig vision för målstyrning av det samlade arbetet.

En brist i färdplanen är att den endast omfattar äldreomsorgen då förvaltningen anser att även LSS och socialpsykiatri bör inkluderas i samma plan avseende insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), HSL. Kommunala hälso- och sjukvårdsinsatser bör vara likvärdiga oavsett ålder och diagnoser då kvarboendepincipen gäller i särskilda boendeformer för dessa målgrupper.

Färdplanen bör innehålla utrymme för de regionala skillnader som finns mellan stadens olika stadsdelsområden. Detta blev särskilt tydligt vid Coronapandemins utbrott då smittspridningen och därmed förutsättningarna att hantera detta, under lång tid såg olika ut i de olika stadsdelsområdena. Detta innebär behov av att arbeta med åtgärder som krävdes i respektive stadsdelsområde inom äldreomsorgens verksamheter.

Digitalisering

Förvaltningen önskar tydligare visioner i färdplanen gällande behovet av att påskynda stadens utveckling avseende digitalisering och användandet av tekniska lösningar. Detta arbete behöver ske samlat med en och samma huvudman för stadens stadsdelsförvaltningar avseende att införskaffa och upprätthålla kompetens, ansvara för upphandlingar av såväl produkter som system inom området, skyndsamt genomföra implementeringar i de olika verksamheterna samt löpande följa utvecklingen inom området. Förvaltningen menar att det skulle ge såväl kvalitativa, personella och ekonomiska vinster i att samla digitaliseringsarbetet att ske övergripande för hela staden.

Utifrån en kvalitativ och värdig omsorg så saknar förvaltningen skrivelser om utveckling av sociala system med möjlighet till "självservice" för våra brukare och företrädare såsom ta del av innehållet i sina akter, ansöka om insatser digitalt m.m. Det saknas även skrivelser om digitalt system för avvikelser och lex Sarah som är en viktig del av stadsdelarnas lokala kvalitets- och utvecklingsarbete.

Digitalisering som säkerhet för äldre och medarbetare
Förvaltningen önskar en komplettering i färdplanen avseende behovet av att säkerställa risk- och kontinuitetsplaner för eventuella driftstopp i ett av de digitala systemen så som exempelvis trygghetslarm.

Digitala signeringar för att säkerställa medicindelning och tillhandahålla mediciner till de äldre behöver enligt förvaltningen skyndsamt införas i stadens verksamheter och bör ske samordnat och inkluderas i färdplanen. Även digitala signeringar för utförda stödinsatser skulle innebära en säkerhet för de äldre och ge en kontrollfunktion.

Förvaltningen vill påtala det omedelbara behov av säkerställa tillgången till ett sammanhållet journalsystem inom verksamheter som arbetar utifrån HSL. Det nuvarande systemet för dokumentation är enligt förvaltningen inte patientsäkert. Idag sker dokumentation av läkare i regionens system Take Care, kommunens HSL-personal dvs. personal som arbetar utifrån Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) dokumenterar i VODOK, baspersonal dokumenterar i Parasol enligt SoL, socialtjänstlagen. De tre systemen är inte kompatibla med varandra. Detta innebär risker att information missas t.e.x. innehåller endast Take Care en godkänd läkemedelslista, kommunen tar idag ut detta ifrån ett fjärde system Pascal. Detta gör att läkemedelslistan inte alltid stämmer då kommunens vårdpersonal inte har tillgång till rätt system. Detta innebär i sin tur risk för felmedicinering av de äldre.

Senior alert är ett annat system i form av ett kvalitetsregister och ett verktyg för att stödja vårdprevention. I systemet ska riskbedömningar göras gällande trycksår, undernäring och fall, vilket är beslutat av staden. Senior alert som inte är kompatibelt med VODOK vilket innebär dubbeldokumentation för all HSL-personal på kommunens boenden. Detta då dessa mätningar måste göras både i VODOK och i Senior alert.

Journalsystemet ska vara ett lättarbetat användarvänligt system för att medarbetare snabbt ska kunna dokumentera väsentlig information. På detta sätt säkerställs möjligheten för korrekt dokumentation. VODOK är ett system med många steg även för kortare dokumentation vilket gör det tidskrävande och det innebär en risk för att dokumentation inte hinns med eller prioriteras bort i en pressad arbetssituation.

Arbetsmiljö och kompetensförsörjning

Ett känt problem inom äldreomsorgen är att det kommer att bli problem med personalförsörjning. Arbetsuppgifter kommer i framtiden att behöva prioriteras så väl ur aspekten kvalitetstid för de äldre som arbetsmiljöhänseende. En hälsosam arbetsmiljö inom äldreomsorgen där hjälpmedel finns som förebygger att arbetsskador inte uppstår vid det personnära arbetet behöver säkerställas. Ur denna aspekt är det viktigt att påskynda stadens säkerställande av kompetens, samordning och implementering av digitala hjälpmedel.

Digitala lösningar för att underlätta vården på boenden inom äldreomsorgen behöver enligt förvaltningen säkerställas. Exempelvis nattinsyn, vilket främjar välmående hos de boende som inte blir väckt på natten och kan spara nattpersonalens tid att användas för de boende i behov av insatser. Olika lyfthjälpmedel, vändrobotar och vändsängar är exempel på hjälpmedel som är såväl integritets säkrande för de äldre som avlastande ifrån olämpliga arbetsställningar och tunga lyft för medarbetare. Matrobot är ett annat hjälpmedel som kan användas istället för att bli matad av en personal vilket visat sig vara ett hjälpmedel äldre ansett vara bra. Personaltid kan istället läggas på social interaktion på annat sätt t.ex. att man sitter med och för samtal vid måltiden, genomför aktiviteter och för utevistelse.

Förvaltningen tycker att det är bra att färdplanen lyfter viken av god hälso- och sjukvårdskompetens på basnivå för medarbetare i hemtjänst då detta arbete blir allt viktigare för att uppmärksamma förändringar i de äldres hälsotillstånd.

Förvaltningen vill även lyfta punkten om behovet av nära samverkan med regionen för ändamålsenlig organisation och styrning. Uppdraget för HSL-personal inom kommunen respektive vad åligger regionen behöver förtydligas gällande gränsdragning för vårdbehov. Frågeställningar dyker upp t.ex. gällande ett enskilt boendes kompetens för att ta emot ny boende som ska ha dialys, har ALS eller andra komplexa sjukdomar som inte ingår i det geriatriska spektret. Frågan behöver klargöras hur omfattande kommunens sjukvård ska vara, detta behöver följas löpande då olika sjukvårdstillstånd kan komma att tillkomma och därmed ingå i uppdraget. Till detta kommer kontinuerligt behov av vidareutbildning för kommunens HSL-personal och även av baspersonal för att kunna vårda den nya kategorin av patient/äldre. Idag kan möjligheten att ha boende med olika sjukdomstillstånd skilja sig åt mellan verksamheter utifrån enskilda medarbetares

kompetens. Detta är ett patientsäkert förfarande och motverkar valfriheten enligt LOV.

Gällande behovet av att höja statusen för personal inom äldreomsorgen ser förvaltningen behov av ett förtydligande och vision för hur detta arbete ska bedrivas.

Toni Mellblom
stadsdelsdirektör
Rinkeby-Kista
stadsdelsförvaltning

Ingrid Brännström
avdelningschef
Rinkeby-Kista
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Färdplan för äldreomsorgens utveckling
2. Kompetensutvecklingsinsatser inom äldreomsorgen – en del i en strategisk kompetensförsörjning

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Toni Mellblom, stadsdelsdirektör	2022-02-15
Ingrid Brännström, avdelningschef	2022-02-09